

Werkplan NL-EITI

2018 – 2019

1. Inleiding

Sinds de start van EITI in 2002 is de Nederlandse overheid actief betrokken bij dit initiatief. In bijlage 1 zijn in chronologische volgorde de acties opgesomd van Nederland in relatie tot EITI.

Eind 2015 heeft de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (BHOS), ook namens de ministers van Economische Zaken (EZ) en Financiën, met een brief de Tweede Kamer geïnformeerd dat Nederland zich kandidaat wil stellen voor de implementatie van de EITI. Dit sluit aan bij artikel 1.1a van de EITI Standaard 2016 (hierna te noemen ES1.1a).

Begin 2017 stellen de ministers voor BHOS en van EZ Dirk-Jan Koch aan als trekker (champion) van de implementatie van de EITI in Nederland (NL-EITI). Dit is conform ES1.1b. Diezelfde ministers installeren in het najaar van 2017 de multi-stakeholdergroep (MSG) voor NL-EITI (ES1.4a). De MSG heeft een eigen huishoudelijk reglement (ES1.4b).

In het najaar van 2017 bereidt de MSG de EITI-kandidaatstelling van Nederland voor. Eén van de voorwaarden voor de kandidaatstelling is het beschikbaar hebben van een werkplan (ES1.5). In het onderstaande wordt het werkplan van NL-EITI beschreven.

2. Werkplan voor de implementatie van de EITI in Nederland (NL-EITI)

2.1 Doelstelling NL-EITI

Dit werkplan sluit aan bij de nationale doelstelling van NL-EITI. De doelstelling van de implementatie van de EITI door Nederland wordt als volgt geformuleerd:

“De doelstelling van NL-EITI is iedereen in de Nederlandse samenleving te voorzien van transparante en geverifieerde informatie over de financiële stromen tussen de mijnbouwindustrie en de overheid, geplaatst in de context van de mijnbouwwaardeketen, om daarmee bij te dragen aan een goed geïnformeerd debat over de mijnbouwwaardeketen in Nederland.”

Onder de mijnbouwindustrie wordt in dit verband verstaan de olie- en gaswinningsindustrie, evenals de zoutwinningsindustrie. De mijnbouwwaardeketen omvat conform de EITI-systematiek de volgende schakels:

- de contracten en vergunningen,
- de productie,
- de inning van de opbrengsten,
- de toewijzing van de opbrengsten in de overheidsbudgetten, en
- de sociaal-economische bijdrage van de mijnbouwsector.

De context van de mijnbouwwaardeketen heeft in dit verband ook betrekking op bepaalde vormen van duurzame-energie zoals geothermie en windenergie.

Deze doelstelling is een afgeleide van

- de meer algemene discussie over NL-EITI in de 1^e vergadering van de MSG (i.o.) op 29 juni 2017,
- de discussie over de reikwijdte van de scope van NL-EITI op de 2^e vergadering van de MSG (i.o.) van 31 augustus 2017, de 3^e MSG (i.o.)-vergadering op 11 oktober 2017 en de 4^e MSG-vergadering van 28 november 2017, en
- de bespreking van de EITI-principles in de 3^e MSG (i.o.)-vergadering op 11 oktober 2017.

Voor een verdere toelichting op deze doelstelling wordt verwezen naar de notulen van de 3^e vergadering van de MSG (i.o.) onder de punten 3 “Notitie Scope NL-EITI” en 5 “Discussie over de EITI-Principles”, evenals de notulen van de 4^e MSG-vergadering onder punt 5 “Concept Werkplan NL-EITI 2018-2019”.

2.2 Voor NL-EITI relevante andere nationale transparantieregeling

De implementatie van NL-EITI sluit goed aan bij de volgende nationale transparantie regelgeving:

- De Nederlandse UBO-wetgeving is een belangrijk uitgangspunt voor het EITI-vereiste van het opstellen van een roadmap inzake de openbaarmaking van de uiteindelijk belanghebbenden in de mijnbouwindustrie (ES 2.5b);
- Het Besluit "Rapportage van betalingen aan overheden" is onderdeel van de Nederlandse implementatie van richtlijn 2013/34/EU van het Europees Parlement inzake de jaarrekening. Het Besluit geeft regels voor de verplichting van bedrijven uit onder andere de mijnbouwsector tot het opstellen en openbaar maken van een verslag over betalingen die zij doen aan overheden. Deze verplichting sluit goed aan bij de EITI-vereisten inzake de openbaarmaking van betalingen van mijnbouwbedrijven aan overheden (ES 4.1, 4.7).

2.3 Werkplan NL-EITI 2018-2019 in meer detail

Het werkplan van NL-EITI heeft betrekking op de periode die begint met de laatste voorbereidingen voor de indiening van de EITI kandidaatstelling van Nederland tot het moment van publicatie van de eerste rapportage van NL-EITI.

De MSG verwacht dat zij het verzoek tot kandidaatstelling in het eerste kwartaal van 2018 kan indienen bij het internationale EITI bestuur. Het internationale EITI bestuur kan dan op haar vergadering van 28-29 juni 2018 in Berlijn aan Nederland de status van EITI-Kandidaat verlenen. Nederland moet dan uiterlijk eind 2019 haar eerste EITI rapportage opleveren (ES 4.8a). Deze rapportage heeft betrekking op het jaar 2017 (ES 4.8b). Uiterlijk eind 2020 moet deze eerste NL-EITI rapportage worden gevalideerd om Nederland voor de status EITI-compliant in aanmerking te laten komen (ES.8.3d)

De looptijd van het onderhavige werkplan is van 1 januari 2018 tot en met 31 december 2019.

De belangrijkste mijlpalen in deze periode zijn:

- 1 april 2018 - indienen kandidaatstelling bij het EITI-bestuur (#5);
- 1 juli 2018 - ontvangst van de status van EITI Kandidaat voor Nederland (#11);
- 1 oktober 2018 - uitvraag van betalingen en ontvangsten over 2017 (#17);
- 1 juli 2019 - 1e NL-EITI rapportage over het fiscale jaar 2017 is gereed (#25);
- 1 september 2019 - publieke presentatie van de 1e NL-EITI rapportage (#26).

In de navolgende tabel 1 wordt de periode van 1-1-2018 tot 31-12-2019 in meer detail uitgewerkt. In bovenstaande opsomming verwijzen de cijfers tussen haken naar de corresponderende acties in tabel 1. In de tabel wordt verwezen naar de van toepassing zijnde artikelen uit de ES.

Enkele opmerkingen bij tabel 1:

- De MSG zal in 2018 eens per twee maanden vergaderen. Voorzien wordt dat de vergaderingen zullen plaatsvinden in februari, april, juni, augustus, oktober en december.
- Het mandaat van het boegbeeld van NL-EITI/de voorzitter van de MSG, Dirk-Jan Koch, loopt tot oktober 2018. De MSG dient in het eerste kwartaal van 2018 te starten met het zoeken van een geschikte kandidaat die Dirk-Jan Koch kan opvolgen.
- De kosten van de eigen personele inzet van de drie MSG-geledingen zijn voor eigen rekening.
- De afkorting secr. heeft betrekking op het NL-EITI secretariaat dat door RVO wordt verzorgd in opdracht van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

- De in het werkplan vermelde kosten die met de implementatie van NL-EITI zijn gemoeid, komen voor rekening van de rijksoverheid. De kosten in 2018 komen voor rekening van het ministerie van Buitenlandse Zaken.
- De vraag is in hoeverre de eerste NL-EITI rapportage geheel of gedeeltelijk kan worden vormgegeven op basis van reeds publiekelijk toegankelijke gegevens. Conform de notitie "Overzicht openbaar toegankelijke EITI gegevens" zoals besproken in de 2e MSG(i.o.) vergadering is een groot deel van de vereiste EITI gegevens reeds publiekelijk toegankelijk. In de NL-EITI rapportage kan daar naar worden doorverwezen.
Echter, de gegevens die benodigd zijn voor de reconciliatie van betalingen aan en ontvangsten door overheden zijn niet allemaal openbaar beschikbaar. Een (groot deel) van de bedrijfsgegevens betreffende de betalingen aan overheden is opvraagbaar bij de KvK's, maar de belastingontvangsten door de overheid zijn niet openbaar.
Daarom zal de eerste EITI rapportage plaatsvinden op de klassieke wijze waarbij individuele uitvragen worden gedaan naar de betalingen van bedrijven en ontvangsten door de overheid, en vervolgens een reconciliatie daarvan. Op basis van de leerervaringen hierbij kan worden bekeken in hoeverre het reconciliatieproces verder kan aansluiten bij openbaar toegankelijke gegevens ("mainstreaming").

Tabel 1. Gedetailleerd werkplan NL-EITI 2018-2019 (v2.0)

#	datum	actie	wie	resultaat	kosten in k€
	2018				
1	januari-maart	organiseren en houden van een nationaal event NL-EITI	MSG/secr.	meer betrokkenheid van overheid, industrie en MO's bij NL-EITI (ES1.1-1.3)	10
2	januari-februari	vullen en onderhouden website NL-EITI	MSG/secr.	publiek is beter geïnformeerd over NL-EITI (ES1.1-1.3 en 7.1)	-
3	januari-februari	definiëren van de materiële stromen voor NL-EITI	MSG/secr.	scope van het begrip materialiteit is helder (ES4.1-4.7)	-
4	februari	zoekproces starten naar een nieuwe MSG-voorzitter/boegbeeld NL-EITI	MSG	opvolging van D.J. Koch is gewaarborgd (ES1.1b)	-
5	februari-maart	aanvraag voor de kandidaatstelling gereedmaken en indienen uiterlijk per 1 april 2018	MSG/secr.	Nederland is Kandidaat EITI in juni 2018	5
6	februari-maart	aanbesteden van een onafhankelijke auditor(OA)	MSG/secr./RVO	onafhankelijke auditor(OA) is beschikbaar (ES4.9)	35
7	maart-april	in kaart brengen materiële stromen rondom de relevante staats-ondernemingen (SO's)	MSG/secr.	rapportagevereisten voor SO's zijn helder (ES4.2, 4.4 en 4.5)	-
8	april-mei	overzicht afmaken van reeds openbaar toegankelijke gegevens o.a. mijnbouwinkomsten als onderdeel van algemene middelen, toewijzing naar lagere overheden en quasi-fiscale uitgaven	MSG/secr.	mogelijkheden voor mainstreaming van NL-EITI gegevens zijn bekend (ES4.9c)	-
9	mei- juni	i.o.m. OA definitief overzicht maken van reeds openbaar toegankelijke NL-EITI gegevens	MSG/secr./OA	mogelijkheden voor mainstreaming van NL-EITI gegevens zijn definitief bekend (ES4.9c)	-
10	mei-juni	definitieve oplossing vinden voor openbaar maken gegevens belastingdienst voor NL-EITI	MSG/secr.	matching van betalingen aan en ontvangsten van overheden is mogelijk (ES1.1, 4.1 en 4.9)	-
11	juni	deelname aan de board vergadering in Berlijn	MSG/secr.	Nederland heeft status van EITI-kandidaat ontvangen	2
12	juni	publiciteit aan de verleende NL-EITI kandidatuur	MSG/secr.	publiek is beter geïnformeerd over NL-EITI (ES1.1-1.3 en 7.1)	5
13	juli-september	opstellen van een roadmap voor de openbaarmaking van de uiteindelijk belanghebbenden in de mijnbouw industrie per ultimo 1 januari 2020	MSG/secr.	roadmap uiteindelijk belanghebbenden is gereed (ES2.5b)	-
14	september	i.o.m. OA uitvraagformulier maken voor NL-EITI gegevens van bedrijven en overheden	MSG/secr./OA	format uitvraag gegevens NL-EITI is bekend	-

15	september	i.o.m. OA lijst van deelnemende bedrijven maken	MSG/secr./OA	deelnemende bedrijven zijn bekend (ES1.2)	-
16	oktober	nieuwe MSG-voorzitter/ boegbeeld NL-EITI start in de functie	MSG/ministers	continuïteit in de aansturing van NL-EITI (ES1.1b)	3
17	oktober	OA verstuurt uitvraag NL-EITI gegevens over 2017 naar bedrijven en overheden	OA	bedrijven en overheden verzamelen de NL-EITI gegevens over 2017 (ES4.1c)	-
18	oktober-december	bedrijven en overheden verstrekken NL-EITI gegevens over 2017 aan OA	bedrijven en overheden	OA beschikt over alle benodigde NL-EITI gegevens inzake betalingen en ontvangsten om de reconciliatie over 2017 te kunnen uitvoeren (ES4.9)	-
19	november	opstellen van een jaarrapportage NL-EITI	MSG/secr.	Jaarrapportage gereed (ES1.4biv, 7.4)	-
20	geheel 2018	het verrichten van secretariaatswerkzaamheden voor de MSG	secr.	adequate ondersteuning van de MSG	154
	2019				
21	januari-december	MSG-voorzitter in functie	MSG-voorzitter	continuïteit in de aansturing van NL-EITI (ES1.1b)	12
22	januari-maart	OA voert reconciliatie uit over NL-EITI gegevens over 2017 van bedrijven en overheden	OA	helder beeld over verschillen tussen betalingen aan en ontvangsten door overheden (ES4.9b)	20
23	januari-maart	uitwerken van een juist open-data format	MSG/secr.	open data format is gereed voor de 1 ^e NL-EITI rapportage (ES7.1)	-
24	januari-maart	uitwerken van de mogelijkheden voor "mainstreaming" op basis van de ervaringen van de 1 ^e NL-EITI uitvraag	MSG/secr.	mogelijkheden voor mainstreaming geven richting aan de uitvraag voor de 2 ^e EITI-rapportage (ES4.9c)	-
25	april-juni	i.o.m. OA stelt het secretariaat de rapportage NL-EITI over 2017, incl. contextuele gegevens	MSG/OA/secr.	rapportage NL-EITI over 2017 gereed (ES4.8)	5
26	september	organiseren van een event voor de presentatie van rapportage NL-EITI 2017	MSG/secr.	publiek is geïnformeerd over de NL-EITI rapportage 2017 (ES7.1)	10
27	oktober	OA verstuurt uitvraag NL-EITI gegevens over 2018 naar bedrijven en overheden	OA	bedrijven en overheden verzamelen de NL-EITI gegevens over 2018 (ES4.1c)	3
28	oktober-december	bedrijven en overheden verstrekken NL-EITI gegevens 2018 aan OA	bedrijven en overheden	OA beschikt over alle benodigde NL-EITI gegevens inzake betalingen en ontvangsten om de reconciliatie over 2018 te kunnen uitvoeren (ES4.9)	-
29	november	Opstellen van een jaarrapportage NL-EITI	MSG/secr.	Jaarrapportage gereed (ES1.4biv, 7.4)	-
30	geheel 2019	het verrichten van secretariaatswerkzaamheden voor de MSG	Secr.	adequate ondersteuning van de MSG	140

Bijlage 1. Acties van Nederland in relatie tot EITI in chronologische volgorde

- In 2003 op de eerste EITI conferentie spreekt Nederland haar steun uit voor de EITI.
- In 2005 ondersteunt Nederland het Multi-Donor Trust Fund dat wordt beheerd door de Wereldbank, met een bijdrage van 1,5 mln USD. Nederland neemt zitting in de geleding "supporting countries" in het internationale EITI-bestuur.
- In 2010 geeft de Nederlandse overheid opdracht aan Roland Berger voor de studie "Haalbaarheidsonderzoek Extractive Industries Transparency Initiative (EITI)" waarin de voor- en nadelen van een Nederlandse implementatie van de EITI worden onderzocht.
- In 2011 stuurt het kabinet de Grondstoffen Notitie aan de Tweede Kamer. Daarin wordt gesteld dat de Regering
 - "financiële steun zal geven aan EITI";
 - "op basis van de verwachte internationale ontwikkelingen in de verschillende transparantie initiatieven, waaronder die in de EU, op gepast moment EITI of een vergelijkbaar initiatief in Nederland zal invoeren";
 - "zal lobbyen bij internationale financiële instellingen om bedrijven die zich aantoonbaar houden aan EITI regels voorrang te geven bij aanbestedingsprocedures. Verlening van technische assistentie en expertise bij contractonderhandelingen over grondstoffen exploitatie aan ontwikkelingslanden zou hier ook afhankelijk gemaakt moeten worden", en
 - "zal bevorderen dat OS-landen die EITI succesvol hebben geïmplementeerd andere Afrikaanse landen kunnen bijstaan".
- In de periode van 2011 tot 2015 ondersteunt de Nederlandse overheid het EITI secretariaat met een jaarlijkse bijdrage van 250.000 USD.
- In de periode 2012 - 2013 is Nederland actief lid van het internationaal bestuur van EITI. Nederland rouleert in een groep met Frankrijk, Duitsland, Zwitserland, Italië en de EU Commissie.
- In de periode van 2012 tot 2015 werd een BuZa-medewerker gedetacheerd bij het EITI secretariaat in Oslo.
- In 2014 geeft de overheid opdracht aan Roland Berger het onderzoek uit 2010 te actualiseren naar de huidige stand der ontwikkelingen.
- In 2015 stuurt de overheid twee brieven aan de Tweede Kamer waarin zij aangeeft dat Nederland de EITI wil gaan implementeren. In opdracht van de overheid voert Royal Haskoning een scoping studie uit voor de implementatie van de EITI in Nederland.
- In 2016 begint RVO als landelijk EITI-coördinator met de voorbereidende werkzaamheden voor de EITI implementatie.
- In de periode 2016-2018 is Dirk-Jan Koch, de grondstoffengezant van BZ, actief lid van het internationale EITI-bestuur.
- In 2017 wordt Dirk-Jan Koch door de ministers van EZ en voor BHOS aangesteld als trekker (champion) van de implementatie van de EITI in Nederland (NL-EITI). Diezelfde ministers installeren in het najaar van 2017 de multi-stakeholdergroep voor NL-EITI.